

meerde belijdenis behoorde aan te sluiten, terwijl in verband met de crisis die in het Gereformeerde leven heerscht, over de kwesties als NCSV (Ned. Chr. Stud. Vereen.), gezangen, nieuwe bijbelvertaling, herziening belijdenis en liturgie enz. een bepaald program, dat de redactie tot leidsraad zou kunnen dienen, diende te worden vastgesteld.

Breedvoerige besprekingen hadden hierover plaats; tot volkomen overeenstemming kwam men echter niet. Wel werd in principe besloten toch het blad in Januari te doen verschijnen. Als titel werd aangenomen „De Reformatie”, ondertitel „Weekblad ter ontwikkeling van het Gereformeerde leven”. Voorgesteld werden ook: „De Calvinist”, „Reformanda” en „De Jonge Stem”, doch „De Reformatie” werd gekozen.

Besloten werd een Commissie van Redactie te benoemen van drie personen, waartoe werden gekozen Dr B. Wielenga als voorzitter, Dr K. Dijk, en Dr H. W. Smit als secretaris der redactie. Deze commissie zou voor de volgende vergadering een program ter tafel brengen, mede ter vaststelling van de rubrieken. Voorts daarvoor de noodige correspondentie voeren en haar plannen zoover mogelijk uitstippelen.

Over de functie van den secretaris der redactie bestond nogal verschil. Dr de Moor achtte het niet goed, dat Dr Smit als jongste onder de broeders zooveel zeggenschap zou verkrijgen bij de uitoefening van die functie. Meerdere heeren stemden hiermee in. Dr Smit zelf meende, dat een secretaris slechts heeft uit te voeren hetgeen hem door het comité wordt opgedragen. Ware het anders, zoo zou hij die functie zeker niet willen aanvaarden. Ten slotte verklaarden de heeren hun bezwaren voorloopig op te schorten en te willen afwachten welke praktische resultaten zouden blijken. Langere discussie kon het verschil niet tot oplossing brengen.

En hiermee eindigde de tweede vergadering, waarvan het laatste uur onder hoogspanning.

Een derde vergadering werd gehouden op 1 October 1919. Deze vergadering was in hoofdzaak belegd met het oog op de benoeming van Dr Smit als secretaris der redactie. Ook waren hier aanwezig Dr F. J. J. Buitendijk en Dr Geelkerken.

Dr de Moor had bij rondschriften zijn bezwaren ter kennis gebracht tegen de benoeming van Dr Smit. Deze bezwaren beruften uitsluitend op grond van diens persoon. Het gaat niet om diens persoon. Dr Smit schreef reeds in verschillende bladen, maar bijna altijd was het onrijp en ondoordacht werk. Nu kwam zijn brochure in verband met de Schrifteritiek. Dr de Moor las die met bevreemding, want er komen tal van onvoorlichtige en dubbelzinnige uitdrukkingen in voor. De recensies waren daarom ook algemeen ongunstig. Z.I. is Dr Smit gediscrediteerd in het gansche land. Zijn aanblijven zou den weg openen voor allerlei misverstanden.

Dr Grosheide, Dr Lindeboom en Dr Dijk zijn het met Dr de Moor eens. Ook Dr Hoekstra en Dr Meijster stellen zich daarachter. Dr Geelkerken meende, dat er een zeker wantrouwen ten opzichte van den persoon van Dr Smit bestond, en dat zou het aanblijven van Dr Smit bedenkelijk doen zijn. Ten slotte trok Dr Smit zijn voorstel om alleen als secretaris der redactie te fungeren, bloot voor administratief werk, terug.

Nu moest opnieuw worden overgegaan tot de samenstelling der redactie. Gekozen werden Dr B. Wielenga, Dr K. Dijk en Dr V. Hepp (niet aanwezig) als secretaris der redactie met Dr Keizer als secundus.

Als moderamen voor het Consortium werden gekozen Dr de Moor als voorzitter, Dr C. Lindeboom als secretaris en als derde lid Dr F. W. Grosheide.

Prof. V. Hepp zou verzocht worden ook als lid van het Consortium te willen toetreden.

Aan het Moderamen werd nu de verdere voorbereiding opgedragen. Is het over de voorstellen eenstemmig, dan kunnen deze aan de leden van het Consortium worden doorgezonden. En daarmee eindigde de derde vergadering.

Het Moderamen ging nu weer aan het werk, doch inmiddels kwamen brieven in van Dr Geelkerken en Dr Brussaard met mededeeling dat zij bedanken resp. als lid van het Consortium en als medewerker aan het blad. Het Moderamen meende nu opnieuw niet verder te kunnen en verzocht een nieuwe vergadering van het Consortium. Deze werd bepaald op 1 December 1919.

Allereerst kreeg in die vergadering Dr Geelkerken het woord, die een lange rede hield, waarin hij betoogde, dat, om gemeenschappelijk leiding te kunnen geven in de pers, er eenstemmigheid diende te zijn ten opzichte van de religieus-philosophische grondproblemen, althans ten opzichte van den weg waarin de oplossing moet worden gezocht. Die eenstemmigheid ontbreekt z.I. Daaruit verklaarde hij o.m. dat het Comité besloot tot uitgave van een blad zonder een welomlijnd program vast te stellen.

Dr Brussaard sloot zich hierbij aan. Ook hij ziet in de samenstelling van het Comité niet de geestseenheid die noodig is voor een vruchtbare samenwerking. Allen willen wel reformatie, de meesten echter slechts in zeer beperkten zin. Tegen herziening van den bovenbouw der belijdenis zal wel niemand bezwaar hebben,

maar ook de onderbouw kan zoo niet blijven.

Over deze beide redevoeringen ontwikkelde zich breede en langdurige discussie. Er kwam echter geen resultaat. Besloten werd aan de redactie op de dragen een inleidend artikel op te stellen, dat een berekenend werkplan zou bevatten, en dit dan met den meesten spoed bij het Moderamen in te zenden.

Aldus toog men bij vernieuwing aan den arbeid met 't gevolg, dat meerdere voorstellen de ronde gingen doen, o.a. van Dr Hepp en Dr Wielenga; en van Dr Geelkerken en Dr Brussaard. Na breed overleg werd een door Dr Wielenga voorgesteld program vastgesteld dat zou worden gedrukt en rondgezonden. Dit was het resultaat van een vergadering op 16 Februari 1920, nadat nog vastgesteld was om verder door te gaan en niet te wachten tot men over alle „problemen” tot eenstemmigheid zou zijn gekomen, doch zich te vinden in het „reformatorische” zonder preeleze omschrijving.

En zoo is de redactie van wal gestoken en verscheen op 24 Sept. 1920 het eerste nummer, in de maand waarin de Synode te Leeuwarden de zaak Netelenbos tot een eind bracht; de maand ook waarin Dr J. C. Sikkel door den dood aan de kerken ontviel en Prof. Bavinck op een ziekbed lag dat zijn sterfbed zou worden.

In het volgende Program van Actie werd in dat nummer beginsel en doel vastgesteld:

1. „De Reformatie”, weekblad tot ontwikkeling van het Gereformeerde leven, staat op den grondslag van de Gereformeerde belijdenis.
2. Doel van het blad is, leiding te geven aan en te bevorderen het reformatorische streven, dat bestaat in den kring der Gereformeerden.
3. Aan de oprichting van het blad ligt ten grondslag de overtuiging, dat er in de Gereformeerde Kerken is een achterstand ten opzichte van hare belijdenis, en dat het daarom noodig is de belijdenisschriften en liturgische formulieren te onderwerpen aan een reconstructie en uitbouw, waarbij plaats ingeruimd moet worden aan de groote problemen (cultuurvragen), die sinds „Dordt” zijn opgekomen.
4. In het algemeen wordt dus erkend de noodzakelijkheid van dogma-vorming naar de waarheid der Schrift, zoowel door negatieve als positieve ontwikkeling.

In het openingswoord van de redactie werd voor den inhoud van het blad beloofd, dat de volgende vraagstukken bijzonder de aandacht zouden hebben:

- a. Het dogma der inspiratie en van het Schriftgezag (o.a. de verhouding van den menschelijken en goddelijken factor in de Schrift);
- b. De kenriscitische kwestie van het geloof en van den grond des geloofs;
- c. De grenzen van de Christelijke vrijheid ten opzichte van de hedendaagsche „cultuur”;
- d. De pluriformiteit der kerk en het streven naar waardeering van en samenwerking met verschillende schakeeringen van het Christendom;

Het geheim der waarachtige Reformatie

Toen vele jaren terug dit blad voor het eerst verscheen, droeg het al aanstonds den naam „De Reformatie”; en als ik me goed herinner is in den kop van het blad geen wijziging gekomen. En toch is in werkelijkheid heel veel veranderd. Want de oprichters kozen wel den naam „De Reformatie”; maar blijkens den ondertitel beoogden ze toch via dit orgaan hun bijdrage te leveren voor „de ontwikkeling van het Gereformeerde leven”. En in overeenstemming daarmee verscheen in den kop ook de bekende tekst uit Psalm 103: „Die uw jeugd vernieuwt als eens arends”.

Daaruit valt al dadelijk heel wat af te leiden omtrent opzet en bedoeling bij de oprichters. Wat redactie en medewerkers voor oogen stond, was toch blijkbaar primair het voorhanden „Gereformeerde leven” tot ontwikkeling te brengen. Men dacht in de categoriën van „jeugd en ouderdom”. Het Gereformeerde leven begon zoo langzamerhand op jaren te komen. Daaraan inhaerent was het gevaar, dat dit leven ouderdomsverschijnselen zou gaan vertoonen; dat het zou vervallen, naar de wet van alle tijdelijk leven, tot vertraging van de vaart en verstarring van de beweeglijkheid, met als onherroepelijk eindpunt: de stilstand. En men wilde klaarblijkelijk via dit orgaan het Gereformeerde leven in beweging zien te houden, en zelfs tot ontwikkeling zien te brengen. Men streefde naar zooiets als een verjongingskuur.

We zullen nu maar niet de vraag stellen, of in dezen opzet de geest van dien tijd niet een heel stevig woordje mee sprak. Het waren zoo rondom 1920 de dagen waarin „de jongeren” zich begonnen te roeren; men kreeg geestelijk en kerkelijk een soortgelijke beweging als ook in de letterkunde gedurig de aandacht vraagt. En ik geloof, dat de oprichting van „De Reformatie” voor een deel althans te verklaren valt uit een drang der „jongeren”, die wat anders wilden dan de oudere generatie wat „tempo en ook wel wat „koers” betreft. Daar zat in die jaren ook in het Gereformeerde leven

e. De vrouwenbeweging in verband met het kerkelijk leven;

f. De kerk en het sociale vraagstuk;

g. De kerk en de opvoeding, speciaal van de rijpere jeugd;

h. Hervorming van den Eeredienst en het kerkelijk leven, de prediking, de liturgie, het Catechetisch onderwijs;

i. De kerk en de evangelisatie (ook in de studentenwereld);

j. Reorganisatie van de kerk in de groote steden.

Het doel van het blad is niet slechts deze problemen ter sprake te brengen, of er zich negatief-kritisch tegenover te stellen, maar zooveel mogelijk de positieve zijde dezer kwesties op te zoeken en te pogen ze in positief reformatorische richting op te lossen.

In dit 1e nummer staan als redactie aan den kop van het blad: Prof. Dr F. J. J. Buitendijk, Dr K. Dijk, Dr V. Hepp en Dr B. Wielenga. Een „Openingswoord van de Redactie”, opgesteld door Dr B. Wielenga, meldde de gedachten aangaande beginsel en doel van het blad. Een Program van Actie werd er in uitgestippeld. Dr Hepp wijdde in een artikel „Ons plan” de lezers in over de redactie-verdeeling voor de verschillende rubrieken.

Het bleek echter al spoedig dat zich twee richtingen aftekenden, hoewel allen hun best deden geen verschillen op te blazen. De artt. werden eerlijk verdeeld, zoodat bijv. de hoofdartikelen werden geleverd: Dr Dijk 10 artt., Dr B. Wielenga 14 artt., Dr Hepp 13 artt., Dr de Moor 4 artt. De meditaties werden geschreven door Dr Hepp 10 artt., Dr Dijk 7 artt., Dr K. Schilder 9 artt., Dr Meijster 9 artt., Dr G. R. Kuiper 9 artt., Dr R. J. van Arkel 7 artt. Dr Hepp was eindredacteur en had de Persschouw voor zijn rekening.

In de vergadering van het Consortium op 9 Mei 1921 werden wel eenige bezwaren tegen de redactie ingebracht: er was te weinig door de redacteuren zelf geleverd; de indruk werd gewekt dat de redactie „niet in alles homogeen denkt”. Dr Wielenga was niet content over het beleid van Dr Hepp als eindredacteur, deze handelde te zelfstandig. Met de belofte meer overleg te zullen plegen, en over de rubriek „Ingezonden” ook door de andere heeren zal worden geoordeeld, is de vrede weer geteekend.

De rust duurde echter niet lang! In een vergadering op 7 September 1921 wordt het gerucht medegedeeld als zou een der leden van het Consortium van plan zijn een ander blad op te richten. Wie zou dat zijn? Het blad kwam later als „Woord en Geest”, en diende daarna de kerken in Hersteld Verband.

Zonder verdere ongelukken werd de eerste jaargang van „De Reformatie” volbracht; het blad vond over het algemeen bij de kerken een goeden ingang, al werd wel reeds hier en daar betwijfeld dat de samenwerking durend zou zijn. De oplage kon dan ook op p.m. 4500 gerekend worden, waaronder 162 buitenlandsche abonnees. •

L. S.

wel eenige spanning tusschen oud en jong. Een spanning, die algemeen-menschelijk was, en als zoodanig niets specifiek-christelijks bezat. Ik meen, dat men in dit gedachtenklimaat wel vrij ver verwijderd was van den geest van Elia en Johannes, beiden reformatoren in waarheid, wier roeping het was om het hart der vaders te bekeeren tot de kinderen en het hart der kinderen tot de vaders; en wier arbeid vol was van een strakken ernst vanwege de dreiging: „opdat Ik niet kome en de aarde met den ban sla” (Mal. 4:6).

Maar wel moeten we, nu we terugzien, erkennen dat ondanks den naam toch werkelijk niet allereerst aan waarachtige reformatie gedacht werd. Sommigen zagen in die jaren wel: het gaat te traag, doch nog niemand zel van het Gereformeerde leven; het gaat verkeerd. Men wilde met grooter vaart vooruit („ontwikkeling!”), doch niemand riep terug (bekeering!). Het schrikbeeld dat den menschen voor oogen stond was dat van een Gereformeerde leven, dat zijn tijd had gehad, omdat het afgeleefd en uitgeleefd ging raken. Men was niet vervuld van een dreiging, die stond op een heel ander niveau en waarlijk de schrik des Heeren was: dat Hij zou kunnen kome om dit leven „met den ban te slaan”. Want dien term gebruikt het Oude Testament nimmer voor den mensch, die vanwege ouderdom zijn tijd heeft gehad; het reserveert dien heel nadrukkelijk voor een oordeel, dat vanwege den afval een helsch karakter dragen gaat.

Toch is door de genade Gods dit blad in den loop der jaren een orgaan geworden, dat — met veel gebreken en ellendigheden, tot op den huidigen dag — de „reformatie” in dien schriftuurlijken zin van „bekeering” heeft mogen dienen. Want in dien tijd werd het openbaar, dat het Gereformeerde leven niet maar leed aan de ouderdomsverschijnselen van een vertraagden polsslag en zoo, doch dat het zich ontwikkelde (!) in een verkéerden koers! Alom werden de verschijn-

selen v
buiten.
mogen
waarme
Hem en
„De l
matie, c
lijk zie
Ik sch
heid, of
traditio
mist. M
naam v
een daa
der of
Want
elk and
om ond
een kru
hun tro
lijk var
voor or
steken.
zouden
de refo
Daar
der wi
Want
Niet in
ontwikl
diepen
breng
lossing.
Voer
van de
matics”
te roer
het vol
ratie li
verviel
lofzang
het no
volk t
Onla
preek.
van de
staan.
HEERE
dan do
ven en
Doch
raties
Geest
Als
toen
opeens
strijdt
wapen
daden
aanvuu
Doet
de Ge
woord,
jas „a
den sl
dokter
all, d